Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 3 СЕНТЯБРЬ, 1981 ШУ. ● № 108 (6496). ● Мах 2 кап.

Хьайбашта—шоргта доакъар

МАССАНЕ ЙОАКХО Е ЕЗА ГІУЛАКХ

Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» яхача совхозе чуийина моша доакъар кийчдеш ба. Укх шера ма хулла дукхагlа доакъар lалашде лаьрхlад цу боахама ахархоша, къаьстта хьайбаш лeладераша. Масала, сенаж 1030 тонн кийчъе план йолаш хlанзале а 2100 тонн кийчъяьй, ча а иэкал да. Хlаьта йол, силос, баьпа хьоар ахкел дукхагlа кийчдаьд. Хаоттама хьалаш во этта доллаше а ма хулла дукхагlа доакъар lалашдеш, цар дикал лаккъеш ба хьайбаш лeладераш.

Цхьа дlайийча дукхагlа шерашка хьахулаш йола доакъара баьцаш шоаза хьекъай укхаза. Тlаглертта къахьег доакъар кийчдераша. Хlаьта, цар керттера кийчъер йола силоси я. Эттара хьалхара хьокхаш дукххача шерашка хулаш йола баьцаш цхьаьнцa йолча участкашка дика хинаеце а, бlарчча хьанийцача дика хилар, хlаьта шоазагlа хьокхаш кlесанга вогlа хилар. Вlаьсти лерхlаш хиннача тайпара хиланьар из. Хетаргахьа июль бетта йокъал оттар дар цун бахьан.

Цу хьакъехьа совхоза керттерча агронома Магомадов Вауде аьлар:

— Дlадахача шера хинначул дикка тlех лел хьайбашта доакъар кийчделга. Хlанзале а 2500 тонн силос кийчъяьй. Из дика а я. Хьажкlий силос я из. Цул совгlа рапса силос а я фермай коашка.

Силоса йийна хьажкlаш чуэцаш ба механизатораш. Шоай дийнахьара нормаш тlехкховчашъеш хьинаро къахьег механизатораша Хачуров Ахьмада, Завлиев Іовшарбе, кхычар.

Совхозе болх беш я баьца хьоар доаккха АВМ яха агрегат. 300 тонн хьоар даьккхад хlанзале. 350 тонн йол кийчъяьй. Из фермай коашка латт аргlаш а даь. Шиэзар тонн гаргга ча кийчдаьд.

Хlанз механизатораша чуэца езаш 300 гектар хьажкlаш я ердаш тlа дlайийна. Ноябрь бутт чакхбаллалца моша доакъар кийчдеш хургда. Хьажкlаш укх деношка дийлхача догlаша дика дегlайоалаяьй.

Цу боахамо лата саннa йоакхо ю доакъара а.

Хьайбаша диза долаш Іа доакхилга Іалашдаь хила довгlа. Совхоза керттерча агронома яхачох 1981 шера дlадахача шера хинначул цхьан ахаззен — шоззен дукхагlа хургда доакъар. Укх шера ноябрь бутт тlабалца доакъар кийчде лаьрхlад совхоза болхлоша.

...Тхо совхоза кхоалагlча отделене кхаьчача силоса хьажкlаш хьокхаш боакхар механизатораш. Цаl шоллагlчоа тlехьа силос йоллачеи фермашкеи йолхар мошача доакъарах йиза автомашинаш. Цу берригача балха кулгалдеш ва Магомадов Вауди. Цунца цхьана дlатlадахар тхо механизатораштa. Мошача доакъарах пайда эцарахи из дикагlа хилийтарахи дувцаш.

— Вlаьсти доккхий декхараш тlайийцар оаха, — йоах кхоалагlча бригада бригадира Октябрьски революцен Къахьегама Цlеча Байракхен орденаш леладеча Вашаев Найнула. — Дика тоайир тракторашк юрта боахама кхыйола техникен. Цох тхона беркат а даьлар. Уж техника ца йохаш болх беш хилар. Механизатораша нормаш хlара дийнахьа тlехкховчашъю. Уж ба трактористаш Далаев Хьасан, Ханчиев Султан, кхыбараш.

Хаоттама халача хьалашка шурен дулхи кlсанг ца далийтара де йиш мел яр цу совхоза хьайбаш лeладераша. Рациона юкъе кхуъ дукхагlа моша доакъар. Из кхай тlара доатгlаше а доахана хьалхашка хьу.

Кхозалагlа хьокхаргьа дукхача шерашка хулаш йола буц. Кхы тlа а йолларгьа силос. Хlаьта хlана доакъар кийчдераши специалисташи гlерт долаш дола доакъар чуйица дакха.

А. АРЧАКОВ.

Урус - Мартановски районе эттара тьахха алата лаьрхlа йола хьажкlаш чуэца йолалий «Гойтинский» совхоза № 4 йолча бригада механизаторашi. Цув кулгалдеш ва Орджоникидзерча юрта боахама институте заочно деша вагlа къона механизатор Кагерманов Іийса.

Дика тьалкхедаьд цар алат. Юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара темараш а тlехьа 80 центнер хьажкlаш йоал.

Цхьа минут зехьа ца йоаеш дийнахьара шоай нормаш дикка тlехкхоачаш а еш болх бу комбайнераша Алихаджиев Адлана Кукаев Саид-Молая. Хlаьта бехк боакхилга йоацаш хьажкlаш дика чу а ц. Комбайнаш тlа лерттlа регулировка яь хиларах цlена хьокх гlадамаш а.

Комбайнераша хьайоака хьажкlаш аьта гlадамаш центральни хьаттеи силос чуйола кlоаг белхеи дlакхуьаш ба шофераш Сулейманов Ярагlи, Самбиев Тута, трактористаш Юшаев Галдая, Мурдалов Іаьла, Чиляев Іабес. Шоай бехкагlа комбайнашка сайца хаца йоахкхийташ къахьег цар.

Лоацача хана ерфига шоай хьажкlаш чуйица яха дош деннад механизатораша.

СУРТА ТІА: 1. Бригадир Кагерманов Іийса раьза ва шоаш кхебаьча хьуакъана. 2. Комбайнераш Алихаджиев Адлан, Кукаев Саид-Молa. 3. Хьажкlаш чуэцаш латт.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Республика фермашка

УКХ ШЕРА 1 СЕНТЯБРЕ ШУРИИ ФЕРМАШКА БАЬЧА БАЛХА ХЬОКХАМАШ ГОНТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Хlара Іаттагара дийнахьа яьккхар (кг.)	
	1980 ш. 1 IX	1981 ш. 1 IX
Наурски	8,0	7,8
Шелковски	7,1	7,4
Грозненски	6,6	6,7
Гудермесски	6,3	5,9
Шалински	5,9	5,6
Назрановски	4,9	5,3
Сунженски	5,4	5,2
Надтеречни	5,1	5,0
Урус-Мартановски	5,0	4,8
Ачхой-Мартановски	5,4	4,4
Малгобекски	4,5	4,3
Республике гlолла	6,0	5,9

ХЬАЙБАШ ДИЗА ХУРГДОЛАШ

Хьайбаш кхабер керттера лостам болаш я Грозненски района 1 Мая цlерагlа колхоз. Шоай декхарех дика лоархlабеш бlубенна къахьегаш ба боахама колхозхой цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера. Бархl бетта планал совгlа массеxк бlаь тонн шура ехкай цар паччахьалкхента. Хlаьта ерриге ехкар дукха хlама ца аиши цхьоалагlча сортагlа а я. Черкасций болам шерра хьалаьцача колхозхоша лерхl Сийлахь - боккхача Октябра кховзткъеи диъ шу дузаш шоай укх шерара шура йохкара план кхоачашъе. Хlаьта соахка цу юкъа ехкачунца нийсйича из ворхl бlаь тонн гаргга дукхагlа а хургьи.

Мишта вlашгlехьдаьннад колхозхий из толам баккха? Дукхьал детташ долча хьайбаех цхьа эзари пи бlаьч гаргга етт ба цу боахаме. Царна а кхача шоай дукхача хьайбашта а хаддаиза мошеи, гlоьеи, хьаьнеи доакъар лоаттадара шоай къахьегамхой цlенхаштта оарцагlбаьхаб колхоза правлене, партийни комитето.

Эттера хьалха пар тешшаме вlашlехьлаьккхад шоргта доакъар хургдола гlулакх. Дукххал из кийчдара вlашагlеллай йоакха балха опыт йолаш воли Серебряков Юрий Евлантьевич керте латта иза бола техника йола механизаторий бригада. Цlенхаштта вlаштlехьдаьккхад хьаьнеи дукхеи доакъар тела культураш шоай кхашка дукхагlа хургйола гlулакх а. Соахка гурахьеи укх шера бlаьстийи колхозхоша дlайийнаяр уж 3500 гектара тlа. Царна юкъе дикка лаьтта дlалоацар моша доакъар лучa рапса, люцерна, суданка, хьажкlаша, вlашагlъэбаьча кенеи горохаи. Царел совгlа 50 гектара тlа доакъара лаьрхlа свеклаш а кхельй колхоза.

Ииттa доакъара культурай структура эргаяккхарах, механизаторий болх лерттlа вlаштlехьбаннарах, шоай хьайбашта мел эша доакъар lалашде аьттув баьннаб цу боахама колхозхой. Шера планагlа деррига кийчде дезар 19200 тонн долаш цар хlаьале кийчдаьд 21728 тонн тайп-тайпара доакъар. Хlаьта планал совгlа кийчдаьд витаминни баьца хьоар 300 тонн, алата оттадаш а отташ баьцех яь гранулаш 867 тонн, кхы тайпа хьаьна доакъар — 308, силос — 1100, ча — 819 тонн.

Лоацца аьлча, шоргта доакъар lалашдаьд колхоза механизатораша. lалашдаьдале а цох кхоачам а хинна lохайшабац уж. Хlанз укх деношка тlаттlа кхы а хьинар айдеииа люцерна хьокхаш боахк уж. Из укх шера цар хьокх кхоалагlа. Кхы цlаьхаза люцерна хьакха лерхlаш а ба колхозхой. Цар цох гранулаш кийчъю. Шин сменагlа болх беш я уж кийчъю агрегат. Плавах пи тонн кийчъе йоагlаш хlара дийнахьа пхи тонн гранулаш кийчъю механизатораша.

Шоай балха нормаш тlехкхоачаш а еш къахьег берригача механизатораша. Хlаьта царна юкъе яьржача социалистически яхье къаьстта дикагlа хьокхамаш гойташ болх бу Величко Федора, Веденеа Виктора, Маркелов Александра, Мельников Михаила, кхыбараша.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

НОВ. А. В. МЕРКУЛОВНА «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГЕОЛОГ» ЯХА СИИЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

Республика мехкдаьтта геологе даькъе дика хlамаш карагlдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни геолог» яха сийлен цlи лойла Меркулов Анатолий Васильевича — «СевКавНИПИнефть» яхача института лабараторе заведующена.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный
28 август, 1981 ш.

Н.Н. Ш. Ш. ГРИГОРЬЯНА, А.-В. И. ИСРАИЛОВНА, А. Д. ПАРАГУЛЬГОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИИЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

Паччахьалкхен плани Социалистически декхараш кхоачашдеча доккхий хьокхамаш дахарах, общественни вахаре дьнкаре дакъа лацарх Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла:

Григорьян Шагек Шамировича — «Грознефть» объединение ремонтно-гlишлошъяра управлене плотникий бригадира.

Исраилов Іабдул-Вахlит Идрисовича — «Грознефтегеофизика» яхача треста инженера-механика.

Парагульгов Дауда Іалихана — «Кавказтрансгаз» яхача объединене отдела начальника.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный
28 август, 1981 ш.

Н.Н. Б. М. БАРКИНХОЕВНА, Л. М. БУТОВАНА, Н. Д. ГОЛОВЕНКОНА, М. Я. САМАРЦЕВНА, Н. В. ЯЦУНА «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МЕХКДАЬТТАН ГАЗОВИИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИИЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленность дегlайоалаеча дика гlулакхаш карагlдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-Гlалгlай АССР мехкдаьттан газовии промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цlи лойла:

Баркинхоев Мухьмада Вашира — Вознесенски газ чаккйоахача завода установка начальника.

Бутова Лидия Михайловнане — «Кавказтрансгаз» яхача объединене керттерча инженера заместителa.

Головенко Николай Дмитриеча — «Грознефть» яхача объединене отдела начальника.

Самарцев Михаил Яковлевича — «Старогрознефть» яхача мехкдаьттеи газ йоахача управлене оператора.

Яцун Николай Михайловича — химреагентий Нарабулакски завода аппаратчика.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный
28 август, 1981 ш.

ЙИЦЛУРГЙОАЦА ВАХТА

Бурув тохара белхий Октябрьски управлене динагlчарех лоархlаш я И. Коробова кулгалду коллектив. № 244 йолча скважина йоаккхаш я из. Геологаша оттадаьча геологически разреза карто хьахьокх укхазара мехкдаьтта 5560 метрга кхоачаш кlоарга доаллаш хилар. Бехктокхаме болх бар мехкдаьтта цигара хьадаккха доладелга. Шоай гlулакх тlехдика хоаш хила беза укхаза къахьегаш бола бурувдеттараш. Хила тарлу вариантш тахка а техка, из болх И. Коробова кулгалдеча бригадага дlабелар управлене кулгалхоша.

Ший торонашка а хьежа цхьан шера 5 эзар метр кlоарга бурув тоха а цхьан шереи ах шереи мел эша балхаш а даь скважина эксплуатаце дlаяла дош делар бригада коллективо.

Ах шу совгlа ха яьнай из вахта дlайоладь. Цу юкъах бригаде коллективо даьчох гуш да шоай деша бизза дай уж хилар. Бурув хlанзалехьа 3200 метрга кхаьчад. 15-ча ноябре шоай план кхоачашъергья вьина шоаш дешa дош чакхдаккха гарга ба бурувдеттараш.

Дика къахьега, нах дукха ба бригада коллективе, хlаьта царех 80 процент кагирхой а ба. Укхаза балха вена дукха ха еце а дика къахьегарна белгалваьннав бригаде къона бурувдеттар Евлоев Мухьмад. Шоллагlа шу мара дац Советски Эскаре гlулакх даь а ваьна из укхаза вена.

— Евлоев Мухьмад тхоай бригаде хьаэцарах чlоагlа раьза да тхо, — яхаш дувц бригадира И. Коробова. — Гlулакха тlах аьнна ва Мухьмад, новкъостал де кийча ва из.

Бригадира ниттa белгалбоах Грозненски мехкдаьтта институте кхоалагlча курсе деша вагlа Сергиенко Юрий, Филиппов Валерий, Иванов Петр, къахьегама ветеранаш Сиденко Валентина, Козаресов Иван, кхыбараш.

Х. ТАРАМОВ.

Городеи юртеи цlей

Укх деношка Къаьнача Атагlа Грозненскийн Ленинскийн районий вlн-марс чакхбалара хетадь «Марсеи кlовнен» цlей хилар.

Ялат чуэцача деношка хьинаре къахьийгарашта Сийлен грамоташи маьхе совгlаташи делар. Кlина цlовнех бaь гом белар укх шера эггара дукхагlа ка бола ялат аьрдача «Горячеисточненский» совхоза комбайнера Адиисцев Адама.

Совгlаташ дlаденначул тlехьагlа гулбеннарашта концерт оттадир, спортсменаш шоай говзал хьехьекхар, говраш хехкар.

Къахьегамхошта боккха сакъердам а хулаш чакхдаьлар из цlей.

Н. КОБИАШВИЛИ.

Ремонтъерий дош

Цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера къахьегама вахте а этта, дика толамаш доах «Ростовэнергоремонт» яхача предприяте Грозненски участка коллективо. Дерригача технико - экономически хьокхамий бархl бетта задани 24 августе кхоачашъяь цо. «Грозэнерго» управленена чуйоагlача ТЭЦ-2 № 4 йолча котлоагрегата дукха балхаш даьд ремонтникаша.

Шера плани тlайица социалистически декхараши хаиал хьалха — 7 ноябре кхоачашдара шерра социалистически яхь яьржай коллектива болхлошта юкъе. Сменни нормаш 110—120 процент кхоачаш а еш, яхье хьалха латтарашта юкъе ба слесараш Свадаев Ваха, Васильев Николай, сварщик Перевойкин Николай, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Шекара свеклаш ханнахьа чуэцара

Укх деношка «Шалинский» совхозе республика свеклаш лeлаерий семинар-совещани хилар. Цига доладина йир Нохч - Гlалгlай АССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместителa С. Н. Кожуховске, «Шалинский» совхоза директора Б. Д. Абаева, Нохч-Гlалгlай шекара завода директора Е. В. Чеглова.

Цар белгалдаьккхар укх бетта хьалхарча деношка шекара свеклаш хьалха йолае езаш хилар, хlаьта 5 сентябре денз уж хьийе езаш завод хилар. Юрта боахама лерригга гурахьара балхаш цхьан комплексагlа дlадахьарах колхозий, совхозий кулгалхошта тlадиллар шоай доалахьа йолча транспорта бизза пайда эцар. Хlана аьлча, промышленни предприятеша луш йола 200 грузовик тоъаргъяц дукхьал кхай тlа гулъяь шекара свеклаш заводе дlакхахьа шара. Цудухьа боахамий кулгалхой декхарийла бир ерригга шекара свеклаш кхашка ишиннашта тlайоттара аьттув болча тайпара гулъе.

Юрта боахама специалисташа даьча тохамех а цигача боахамий кулгалхоша даьча хоамех а гуш да укх шера республике шекара свеклаш дукха дикагlа хьийкъа хилар. Цу торо а хулийт дикка паччахьалкхена уж дlалара плана тlехкхоачашъе.

«Шалинский» совхоза директора Абаева дош делар плана дlаяла йоагlараш 14 эзар тонн йолаш 22—23 эзар тонн паччахьалкхена дlаяла.

Семинар - совещане дакъа лацараша лаьрхlар комбайнеи баьккхача шофераша лерттlа болх бе а, салеlа а хьалаш хилийта.

Семинар - совещани чакхйоалаш гулбеннарашта бlаргайтар «Шалинский» совхозе шекара свеклаш чуэца кийчъяь техника.

С. ДУКУЗОВ.

СУРТА ТІА: семинар-совещане доакъашхой техникага хьожаш ба.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Партоорганизацешка – отчеташи хоржамаши

НАХАЦА БЕЧА БАЛХАЦАРА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза ялат кхедеча цеха партоорганизаце (секретарь М. У. Костоев) отчет еча юкъах дукха болх баьб юрта боахама продукци алсамъяккхара, укх шера планаши декхараши кхоачашдара. Парторганизаце коммунисташа эггара хьалха теркам тІеэхийтаб массово - политически болх товбара, социалистически яхь вІаштехьъяккхара.

Нахьегама хьалха латтараш бувцаш листокаш, «Молнеш» арахец укхаза, цар сийна Ціе байракх айю. Колхоза радио хилар бахьан долаш социалистически яхье котало яьккхараш еррига станиццана дІабовзийта вІаштІехьдоал.

Цеха партийни организаце шиъ хан-ханнахьа социалистически яхьа итогаш ю, бьына толам массанена а дІабовзийт. Кхашнара хьувкъам чуоцача хана идеологически болх кхы а хьнарегІа бу. Цунга хьежжа механизаторий къахьегама оасарле а лакка хул. Укх шера колхоза комбайнераш районе эггара хьалха ялат чуийна баьлар.

Цехови партоорганизаце чувоагІача 15 коммунистех хІаравар партийни декхар долаш вар. Цхьабараш агитатораш, къахьегама листокаш арахецаш ба, вожаш ялье ктогашка хьежача комиссешта юкъе ба, халкъа тІахьожама комитета, халкъа дружина беча балхаца дакъа лоац.

Ялат кхедераша отчет еча юкъагІа лакха хьонхамаш дахьад. Колхозе районе эггара лакхагІа бола хьувкъам кхебаьб — хІара гектара тІара 31 центнер кІа, мукх чуийцаб.

ХІаьта а кхаш леладераша уйла е езаш а дукха да. Масала, цхьайолча участкашкара хІара гектара тІара 45 центнер ялат чуийца дале, вокхазахьара чуийнар 20 центнер гаргга мара дац. Цу цифраца хьахьокх лакха хьувкъам кхебара массанахьа цхьагарро къа ца хьийталга.

Отчетно - хоржамий собране яьча доклада тІа белгалдьаккхар ялат планах лаьрхІа хинначул кІезигагІа чуденилга. ХІана нийсденнад из иштта? Малав бехке? Керттера хиннараш уж хаттараш дар. Агротехника бокъонаш телхаяьлга, техниках лерттІа пайда ца ийцалга хиння Іацар из. Нахана массово-политически болх боагІача бесса ца баьлга дар из.

Къамаьл дьыча коммунисташа дийцар цхьаболча механизатораша дукхагІа алапи даккха гІерташ балха дикал теркал яц, яхаш. ТІахьожам ца хилар бахьан долаш химотряда механизатораша шоай балха тІа дукха брак нийсъяьйтай. Цудухьа, цхьайолча участкашка тІадаьннача оасаро ах кІана дац аьнна ялат доадийд. КІезига хул кхашки колхоза председатель А. М. Булов, парткома секретарь Я. А. Ибрагимов, цехови партоорганизаце секретарь М. У. Костоев, яхаш дийцар коммунисташа.

Дукхьал тІахьожам эсала хилар бахьан долаш нийсделна дий-хьогІ из? Доклада тІа а къамаьл дьыча коммунисташа а белгалдаьккхача бесса нахаца бу политико-кхетама болх лаьгІбалийтар Іаткъад укхаза. Из лерттІа чакхбоахача участкашка лакхагІа я къахьегама дисциплина, болх кІезагІа а дийагІа а бу, цунга хьежжа хьувкъам а лакхагІа ба.

Ала йиш яц В. А. Коалоеи Н. П. Назорови кулгалдеча механизированни отрядашта къаьстта тІахьожам хиннай, аьнна. ХІаьта а техника массаза болх беш я укхаза, агротехника толхаяь, балха тІа брак хинна моттиг яц.

Собране къамаьл даьча берритача коммунисташа дийцар зар наха кхетам балара болх кхаш лаладеча цеха партийни организаце тоъам болаш ца белга. Ялат чуэцаче хана а кхай тІа кІезига гора парткома секретарь, председатель, — аьлар № 1 йолча мехотряда начальника В. П. Кулякос. ЛоархІаме за опыт йолча боанхагІчар шоашта ховр кагирхошта дІахьехилга. Цхьабакъда, аьлар коммуниста Я. Чанева, из вай боахаме дукха даьржа гІулакх дац.

Отчетно - хоржамий собране хьахьекхар наха кхетам луча цхьаккха а доадам боацаш хІама доацилга. Укхаза деррига а лоархІаш, тергалдеш из хилча из хьувкъама, колхоза экономикана Іаткъанза ца Іелга.

Коммунисташа тІадиллар партбюро кердача составана къахьегамхошта кхетам балар тоаделга. Партбюро секретарелла юха а М. У. Костоев хержар.

А. ЭНМАРИН.

ДОШ КІОАРГГА ДАШХАНЗАР

«Сагопшинский» яхача комсий совхоза кулгалхойи гІулакхерча наьха юкъера авенон чуйоагІача аппарата цехови партоорганизаце 13 коммунист ва. Царех хІара коммунист декхарийла ва тІаийІдеш доле соцамаш кхоачаш миштта ду хьажа, коллектива кхетам баля я цунна кулгал де а.

ИттлагІча пятилетне пачхьалкхен план шиш хьокхамах мара кхоачашъяьяц совхозо. Продукци яккхарга дІабода мах гетара лакха ба. Масала, 1 килограмм силосага дІадодар 8 соми 50 кепиги да, 1 килограмм шурийга — 62 кепиг. ХІара Іаттагара йоакхха шура тІатІа кІезигагІа хул. Хьайбаш дебара план а кхоачашьяяц. ХІара 100 жийна тІехьа планах 100, тІаийцача декхарех 102 Іаьхар хьалкхебе беза. Хьалкхебер 45—56 мара бац.

Хьагучох, кулгалхой чубоагІача партийни организаце дувца, сагота хила безаш дукха да. Масала, совхоза кулгалхоша, специалисташа уйла е езар жа леладерий хьонхамаш сел йоккха башкало йолаш хІанад, аьнна. Цхьаболча жа Іунаша хІара 100 жийна тІехьа 80, кхы совгІа а Іаьхар хьалкхебу, вокхар — 20-26 Іаьхар. ХІаьта хьалаш массана а цхьатарра да. Доакъар я да тоьаш. Производства йоккхагІйолча участкашка керте летт коммунисташ.

Боахаме иштта хьалаш дале а, цу гІулакха дукха сагота ба совхоза кулгалхой, специалисташ ала йиш яц. Отчет еча юкъах еррига а ялх партсобрани мара яьяц, хІаьта парех цхьание повестка тІа дувцаш алхха цхьа дош — парте членалла нах хьаийбелга мара хиннадац.

Партийни собранешка ладувгІаш коммунисташа КПСС Программа и Устава а дІадехараш миштта кхоачашду. Цунга хьежжа парте членаша берригга а шоай низ тІабахийта хьинаре къахьегаш.

Цул совгІа, цехови партоорганизаце секретара белгал ма даккхара, коммунистий шоай дисциплина а лоха я. Шиъ ханнахьа хьателаш членски взносаш, партийни собранешка коммунистие ца ухаш а моттигаш я. Бехке бараште фу даьд дувцанзар собране.

Пренешка къамаьл даьча совхоза директора М. Ю. Белхароева дийцар коммуниста Гетагажева кулгалдеча автопарке дукха кхоачамбоацараш долга. Ца даьр даьд а яхаш, балхаш совле ІотІаяздеш моттигаш я укхаза. Экономически анализ яц, балха ха лархІац, автотранспорта беча балха тІахьожам лерттІа лоаттабац. Дукиха а километраш яйкъ а беш лийнай автомашинаш, шоферашта премеш тийннай, цхьабакъда цар хьадаьрьм гуш дац.

Боахаме финансови дисциплина телхаю, цо совхоза экономикана доакха зе ду. Укхаза шиъ дош аьннадац партийни организаце, производственни участкашка беча балха анализ яьяц, бехке ва аьнна цхьа коммунист вІал оттаваьвац.

Собране къамаьл даьча рабочкома председатела У. Арсамакова аьлар, совхоза администраце, партийни а профсоюзни а организацешо дукха къахьийгад юкъерча авенох болча кулгалхой бехктохкам айбара, цхьабакъда хьалламаш дукха хиннадац. Балхацара моральни а материальни а безам совбоанхкаргболаш оттадаь хьалаш хиннад, хІаьта а лерттІа пайда ма ца харах дарец хьахиннар хейра дац.

Отчет еча юкъах баьча балхах, долча кхоачамбоацарех дувцаш шин коммунисто мара къамаьл даьзар. Цо хьахьокх боахам товбара партийни организаце чубоагІача коммунисташа де дезар ца даьлга.

Партийни дисциплина чІоагІъеш, карагІдаьнначун а даьза дисачун а анализ еш дІабахьа беза болх керда хержача состава. Иштта ца дой хоархІаергьяц совхоза коллектива хьалхашка латтача декхарех.

Т. ФЕДОСЕЕВА.

Н. Анисимова кІерагІча Новогрозненски мехадаьтта чакхдоахача заводе № 21-1 йолча установке Болтенкова Елена болх беш йола дукха ха яц. Грозненски мехадаьтта техникум йистеьнаьккхача тІаьхьагІа ера ца цу заводе болх бе. Цу гІулакхо цхьа пайда кІаьча хих шоллагІа пайда эдара технологически режим тІехдика хоттие вІаштІехьдоалийт цунна.

СУРТА ТІА: № 21-1 йолча установка хьалха латта оператор Е. Болтенкова.

В. ДЗИСЯКА сурт.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХАЛКЪА ТІАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ГІишлош хьалъяра — дукхагІа терко

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитето белгалдаьккхар Нохч-ГІалгІай гІишлош яра управлене, «Грозтрубопроводстрой» треста, «Чечингколхозстрой» объединене, Новогрозненски ТЭЦ-а СУ, «Грознефтеоргсинтез» объединене, «Красный молот» завода, Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министерства, Кавказски производственно - распорядительни управлене, НГІАССР Министрий Совета, Грозненски горисполкома УКС-ий кулгалхоша унахцІенон объекташ хьалъяра паччахьалкхен план кхоачашъелга Іалаш ца деш хилар. Подрядни балхий планаш оттаеча хана заказчикаша а подрядчикаша а ларде лувцаш объекташ хьалъяьлхара йола нормаш, средстваш дІа хьа а хьежаеш царех бизза пайда ца ийбеш моттигаш нийслу, объекташ йистеяхийтара йола финансированни ял йиллача хана. УнахцІенон объекташ хьалъечара гІишлон-монтажни балхий пачхьалкхен плая Нохч-ГІалгІай гІишлош яра управлене 1980 шера 57 процент мара кхоачашьянзар, ца деш тІаднсе гІишлон-монтажни балхаш 819 эзар сома маьха дар.

Отталь нормаш телха е еп, № 5 йолча горбольница поликлиника йоагІача хана йисте ца йоаккхаш йисай СМУ-5 гІишлонхоша (начальник нов. Мусостов), № 9 йолча горбольница стационар СМУ-7 коллективо (начальник нов. Имаев), йиьлагІча горбольница стационар СМУ-9 гІишлонхоша (начальник нов. Ярошевский). Цу лакхе белгалъяьхача объектай сметни мах 2811 эзар сом долча, уж хьалъе йолайнча дена пайда ийцар 1222 эзар сом мара дац, вешта аьлча 43 процент. ГІишлон-монтажни балхаш дара 1980 шера а укх шера 7 бетта план а кхоачашъяьяц цар. Йистеякха езаш йилла ха 16 бутт мара йоаьача г. Грозненски республиканска больница терапевтически корпус СМУ-6 коллективо (нов. Корельков) хьалъеш я 1974 шера дейа. ГІишлон-монтажни балхий 1980 шера пачхьалкхен плана 82 процент мара кхоачашъяьяц цо, пайда ца эцаш дисар 93 эзар сом.

«Грозтрубопроводстрой» треста № 2 йолча гІишлонмонтажни управлене (нов. Тарамов) 1981 шера 7 бетта план кхоачашъянзар Урус-Мартанера больница хьалъеча, «Чечингколхозстрой» объединене Шелковской ПМК (нов. Чеботарева) шозза ха тиллийтай 50 меттиг дІаоттабе моттиг йола шелковской больница эксплуатаце дІа ца душ.

УнахцІенон объекташ хьалъеча планаш кхоачаш ца яра бахьан да къахьегам асала вІаштІехьбенхар. Балхаш дара графикаш чІоагІьяц материально-технически ресурсашца. 1980 шера план кхоачашъяра цу гІишлошка къахьегаш хила безача гІишлонхоех болх беш хиннараш 55 процент мара хиланзар, хьатІіа езаш хиннача аьшкабетона конструкцех хьатІаэзараш 65 проценти столярни изделеш 45 процентн мара хиланзар. ДукхагІча даькъе механизмехи транспортани цхьан сменах мара пайда ийбая, 12 процентага кхачалца балха ха а йоаеш, уж сменашка болх ца беш латташ моттигаш нийслу. Керттерта даькъе шиъ ханнахьа гІишлон митераалаш хьа ца кхачарах йоаеш яр 4 процент, къахьегама дисциплина телхарех — 2.5 процент. УнахцІенон объекташ хьалъечара гІишлонхой болх Іилман ларда тІа вІаштІехьбаьккхабац, юкъеккхуллац дикагІйола опытя балха методаш, ма хетта дола бытовой хьалаш Іалаидац. Йоагаш я умывальникаш, душевойш, спецбарзкъаши кога гІирси бокъабара дола цІенош, кхалнахьа гигиена дола пІалташ.

СССР «Минмонтажстрой» Кавказски производственно-распорядительни управлене (нов. Магомадов) асала вІаштІехьбаьккхаб субподрядни организацей болх, графиках боагІача хьисапе байташ болх, цу гІуланкхашка тІехьатІет подрядни организацей болх. ЙиьлагІча горбольница стационар хьалъечара сантехнически балхаш тІехьадьиннад, уж балхаш дІадоладаьдаь 5-ча горбольница поликлинике а. Цу объекташка вІашагІа йохкаш яц слаботочни устройствааш, вентиляционни оборудовани.

Хьалъеш латтача объекташта финансировани яра дешаш хан-ханнахьа къестадац, заказчикаша Іалашьяц объекташ технологически оборудованеца, кабельни прозуцеца. Грозненски горисполкома УКС-о хІанз а тІехьа къовсталанза да № 5 йолча горбольница поликлиникапа арахьарча инженерни сеташта финансировани яра дешаш, горделостание котельнеи монтажни балхаш дара субподрядник хІанз а тІехьа къовстаьяц.

Лакхе цІераш мел яьхача гІишлошъеча организацей кулгалхошта дІахайтар лоархІаме гІишлош хьалъеча цІенхашттара кхоачамбоацараш хилар, царна тІадожадир унахцІенон объекташ хьалъечара пачахьалкхен планаш кхоачашъяра де дезараш дела.

Хьамсарча мехка гІолла

Владивосток

Форд мичахьа кхоачалу а льатта мичаа' дІадоладу а хац Владивостоке. Къаьвача цІеной турбаши города центерча причале латтача кемай турбаши вІаши кегаенлай. ХІаьта улицаш е талтІеш санна я, цхьаза сигала яха гІерташ санна урагІйолх, тІаккха — океан болча лохехьа Іочуух.

Кемаш маха даим вІашо уллув да укхаза. Владивостоке дІахьаьчача сона хезача къамаьлех цхьа дакъа да ер.

— Фуд керда? Мичав «Капитан Кремс?»

— Гонконге вар. Укх деношка Находке кхоачаргва.

— ХІаьта Соловьев Петр вайна виЙ хьона?

— Цун «Елена Стасова» хІана Бомбее я.

Массехк ди дьалча партІатта цу тайпарча къамаьла юкъе дакъа лаца йиш йолаш вар со а. Газеташ тІа хаоттамахи телевизиони программехи йолча объявленешта уллув хоам бу малагІа кема малагІча океане да. Лоацца аьлча, массаза а хов кемаш форда тІа дІа маца долх е хьа доттагІий цІа маца боагІа.

Хьежа а наньаахь а бера хана денз Іомалу укхаза.

Ца Іомабелча бергІий? Владивостоке хІара шоллагІа бола лезал киита е вешта фордаца бувзам болаш ба. Шера керте моллагІча дийнахьа форда тІа долча кемаш тІа бІаь ьыарнел кІеаигагІа воацаш сат хул. ХІаьта мел миссел мах ба корте кемашта ремонт еча заводашка болх беш! Мекка эггара йоккхагІарех йолча алхха Дальневосточни пароходства штате ма 50 эзар сат. Цуи кемаш лел планета дерригача океанашка гІолла.

Шиъ герба тІа кемий якораши уссурийски цІон-ломи долча Владивостоке форд мара ца лувш, цуи берда тІарча вахарах ца дийцача нийса хургвацар со. Владивосток я Бельгел пхеза дукхагІа территори — 165.9 эзар квадратни километр йолча Приморски крайн йоккха промышленни а культурни а центр.

Владивостоке бахаш бола нах тІа-тІа дукхагІа хул. ХІанз городе хабараш дувц миллионни гражданинах. Цу событена кийчо еш ба укхаза. Довкъанна, хьувашта юкъе кердача улицаьи бІарччача районни белгалонаш гуш я. ДІанхача пятилетке хІанзарча квартирашка махар диллар бІаь эзар горожанино. ХІаьта укх пятилетке квартирааш кхы а дукхагІа хьалъергья. Хьалъергья массехк школа, родильни цІа, хетаргхьа, цига ве мег Владивостока миллионни вола сат. Тайнача океан берда йисте улла ца эрсий латта вайна хІаранеш. Росса сийлахь - йоккха символаш — Куликово ире а Волга а санна хьамсара а кхоачара а хурга цуина а.

Наьха а санна хІара города шиЙ цІи, оамал, истори да. Владивостока истори цхьайолча хана трагични хиннадале а, бакъда, даим сийлахьа хиннад 1860 шера Дошо МуІ яхача бухте хьалхарча эрсий кемо якорь тессача денз, города дукха хІама бІаргадайнад, лайнад.

Укхаза парх аьнна йохайир Октябрьски революци хиннача тІехьагІа йолаш хинна доазол дехьара тІема интервенци. Укхазара, владивостокски причалашкара дІадахар тІехьара японски оккупанташ тІаболаш хинна кемаш. 1922 шера 25 октябре ЦІеча Эскаро мукъаьяккхар Владивосток.

Кховзтича шу дала доал города тІом яхар фуд ца хов, бакъда, цу лаьттан тІа бахаршта бовз цун мах.

Со латт Владивостоке бахачар къаьстта чІоагІа лоархІача Дошо МуІ яхача бухта набережние. Гуэна тІа латт цу бердашка цІакха а юхабоагІаргбовшачарна оттадаь памятник. Гранитни плиташ тІа йоаг Даим йоагаш йола цІи. ХІара плита тІа дІаяздь кема цІи, из дохадаь ха а моттиг а я.

Кхертіой оагІонаш тІа я дунен шоллагІча тІем тІа бовбахьча торгови флота морякий списокаш.

Цар сий геттара чІоагІа лораду Владивостоке.

Шиъ тайпара маІак долаш да 1974 шера ноябре Владивостоке Леонид Ильич Брежнев США президентаца Джеральд Фордаца вІашагІкхетар а стратегически ядерни герзашта довзув оттадара хьакъехьа барт бар а. Дерригача дунено цу хана карташ тІара лехар Владивосток, дерригача дунено лерг дилла ладувгІар шигара доагІача кердача хоамашка.

...Набережнера фуникулерага гувна тІа воалл со. Лохехьа я улицай талгІеши онеана талгІеши. Форда тІа мизткъа бІаргагу Эосе яха гІайре. ДІа мел тьежача бух боацаш лаьтта да.

Трускова Маринас, политехнически института студентиас йоах сога:

— Со каст-каста хул укх гувна тІа. Цхьайолча хана сона хет укхазара беррига моах бІаргагуш санна. Деррига а Москва санна юхе долаш санна хет.

Юрий ТЕПЛЯКОВ.
(«Московские новости» —АПН).

КЕРДА ТОЛАМ

«Южэнергохимзащита» яхача специализированни управлене Кавказски участка коллективо бархІ бетта задани 25-ча августе кхоачашъяьй. «Грозэнерго» теплоэлектроцентралий а вежарашка йолча Дагестанерча Черкейски ГЭС-а а оборудоване мукх ларах лорайра дукха балхаш даьд. «ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхача девизах шерра социалистически яхь яьржай коллективе. Цу яхье хьалхалаттараш ба кислотоупорщикаш Галбаса Сосланбек, Алаев Султан, Жданович Александр, Гусев Валентин, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Йокъал латташ дар укх шерара ахка Алтае, хІаьта а цу хьалашка дика иш аьнар дІаяха пятилетка дихь шера кхоачашьяьча Змейногорски районерчи Ленина ордена «Россия» яхача колхоза коллектива.

Эггара хьалха аьддача кІиве хьахьокхар: гуразьа дІадийнача кІин хІара гектара тІара 35 центнер ялат дергіхар. СибаретІен хьалхашка из боккха хьуйкъам ба йокъал ца хиннача кІерашка а.

Сатеснача хана денз наьркІаний ха хьаллаца болх беш ба хІама ялат кхедераш, 11 эзар гектара тІара ялат шиЙ хиннахьа е ца дойташ я чуаца гІерташ.

СУРТА ТІА: 1. Агитбригадера мехкарий кердача ялатах яь наькх дІадуш ба кІи-нарса турналашта — хьалха латтача комбайнераш та (аьрдехьара латтеІча) И. М. Белоусоваш, Н. Н. Шушакова, В. М. Кальяша.

2. Дика хьийкъад колхоза ялат.

В. САУЧИКОВА сурташ.
ТАСС фотохроника.

ДИКАЧА — НАХАХ

ЗАРАЙ ІУЙРЕ

Сатоссаш хьалгІетта Іоменнай Зара. Тата ца дар дукха кога бухьара а этта наІарга дІатІаьхар из. Шорттига ниІ хьа а йийлла аральлар шиЙ боккхагІа бола йиссарий сома а ца боахаш.

— Хьо хІана гІеттай сел хьалха хьал, хьажал сахьатага. ХІанз а дукха ха йоал болх дІаболабе. — шорттига аьлар нунга нанас Зайнава.

— Поварашка аьннаьар аз хьалххе а хей дахьаргда, — аьлар цо наьнага.

ЙоІо из ца аьлча а цун оамал йовзар нанна-м. Цхьа хІама деш ца хилча из Іелуш йоаштиа ховра цунна.

ХІаьта аьхки «Набережный» яхача совхозе де хІама дукха хул. Оасар деши хий дуллаши балхаш ду керда дІаегІача комсашта, хІаьта латаш йола комсай чуэа кийчлуш ба. Кхашка а за дукха балхаш. Льатта оах. Гурахьа ялат дІалер, хьатта кийчлу. Юсупова Зара болх беш я Т-25 яха марка йолча трактора тІа. Де хІама шоттта за цун. Повараштеи комсаш лехдераштеи хий за деза, продуктааш хьатІая еза, складера кагий инвентарь хьая еза кхай тІарча стане. Кхы а дукха хІамаш да цу тракторца дулуш а де дезаш а.

Иштта кагий мегий хІамаш деш бола болх кІордабир Зарайна, цхьа цІенхашта болх ба сога аьнна дукхаза а дийцар цо совхоза кулгалхошкара. Бакъда цун дехар кхоачашдар.

— Хьо укхаза дукхагІа эшхона. ХІаьта хьа трактора тІехьатасса прицеп а ян вайта. — аьлар цунга керттерча агронома.

— Фу дергда хІаьта, — уйла йир цо, — ер болх а хьаьнс бе безаш бешй... ТІаккха сох тийша а за-кх дукха хІама производственни декхараш кхоачащеча.

...Школе деша эгІача хана цо каст-каста уйла йора ше малагІа къахьегама анкъ хоржаргба хьогІ, яхаш. Из дагаьлар шиЙ даьца, «Минеральный» совхоза механизаторий ПоаньнанІа. Бакъда, мегадалар цо йоІо трактор тІа болх бе дагахьа хьттача. Нагахьа санна из йоІо хьатта даларе-м, оалалургдар даьга. Цунга-м механизаторий курсашка гІо хьайна арг ма дерий цо. ХІаьта ер йоІ ма ийй...

Иштта ше малагІа професси Іомаергья ховш яцар Юсупова Зара цо Подгорненски юкъера школа йистелккхача хана.

— Совхозе балха гІоргья, болхло йолаш болх бергба. Цул тІехьагІа хьежжа цхьа хІама дергда аз, — аьлар цо даьта ше цунца совхоза центральни усадьбе йодаш.

Зараи цунца цхьан классе деша яьгІа Басханова Раисеи тайп-тайпара балхаш дергдолаш балха дІаийцар. Иштта дІайолайир Зарас шиЙ къахьегама биографи.

ХІаьта совхозе механизаторий курсаш хьайийллача заявленеш а яйца цига бахар мехкарий.

— Шо мича долх, мехкарий? — хоттар царга боашаш болча кагийча наха.

— Курсашка долх, — аьле жоп лора мехкараша.

— Хьажалахь царга! — белалора кагий нах. — Цхьан боса лаьтта аха эттача корта бІогора боагІаргбений шун?

— Ма кхералаш, боагІаргбаІ! — жоп лора мехкараша.

Практически занятешка цхьадола хІамаш шаьра ца дулой а теоретически урокаш тІа царца нийслургволаш цхьаккха а вацар.

Механизаторски курсаш чакхъяьхача балха аьттув баланзар мехкарий. Йоккхий тракторааш царга яла лоархІабанзар совхозе. ХІаьта цига кхыйола тракторааш я а яцар.

Цу хана царна хезар «Набережный» яхача кердача совхозе Т-25 марка йола трактораш кхоач, аьнна. Цу сахьате цига бахар мехкарий, заявленеш елар балха дІаэца, аьнна. Комсаш кхееш болх бир цар тракторааш хьаккхачаца.

1980 шера Т-25 яха марка йолча трактор шаІ мара яцар. Мехкарий шоашта эгІаза ца бахийта совхоза кулгалхоша трактор царех хьанена лургья яха дош къовстаде комсомола комитетага дІаделар. Комсомола комитета бюрое трактор Зарайга дІало решени йир.

— Хьона хала ма хета, Раиса. Хьога а кхоачаргья трактор, — яхаш тейора цо шиЙ новкъост.

Юххьенца трактор лелае Зарайна новкъостал дир цул хьехамча хиннача Янаев Абу-Іаьлас.

МаІача наьха профессий хьалие дагадохарах шийх белаш хинна кагий нах каст-каста дагабох Зарайна хІана. Бакъда, цо кагийча нахага дІахайтар мехкарашта маІача наха беш бола болх бу лургболга. Из кхераьяц Тийрка дукъа босеташ. Цун аІамигача трактора деча таташа массарел а хьалха созабоах юртара нах. Цо дизза кхоачашду шиЙ гІулакх.

А. ХАЖМУРАДОВ,
Надтеречни района «Путь к коммунизму» яхача газета белхало.

Комсий бешамашка

КПСС XXVI съезда исторически решенеш толамца кхоачашъяра шерра социалистически ях а йоаржаль къахьег МагІалбика района Ахриев ГІапура цІерагІча комсаш лелаеча совхоза болхлоша.

Совхоза комсаш гІулакх дика дагь, оасар доацаш цІена, эз деча са довхкача хІамаштех лазараштех дукъала молхаш теха я.

Совхоза болхлой комсаш чуэцара йола кийчо ях бовлаш латт. Цар комсаш я 425 гектара тІа. Царех 230 гектара тІара ераш латаи я. Беркате денад ер шу ахриевцашта. Ілаших лаьрхІад 37 центнер комсаш гектарэ тІера яха. Зем бахкихача гуш да уж дукхагІа яргхилар.

Мишта болх бир совхоза къахьегамхоша укх шера комсаш хьувкъаяра?

Цу хаттара жоп луш совхоза директора С. А. Бухадиева аьлар:

— ДІадахача шера районо дІаенцача комсех ахаш оаха дІаелар. Нигахьа санна мах тоъаш хиннабаларе икы а дукхагІа комсаш ихьа хургьар оаха. Дукха комсаш йисар чуэй ца ккуаш. Из укх шерє ца хилийта гІерташ дика болх баьб оаха. Хьалъьяй 250 сага моттиг йола общежити. Тхона новкъостал де боагІергба студенташа дешархойи. Оаха диццалийтадац комсаш бешара дІаозара яша транспорт ІалашъелгІа а. Цу гІулакха кийчъя я шиъ автомашени кхоъ трактори ла... Кийчъяй комсаш тІайоттара йиъ погрузчик. Комсаш чуэцаргІйола бригадаш Іалашъяьй ковшаща, ведараща, урсаща. Комсаш чуийца яха дерхІ оаха 15—18 балха дийнахьа. Районе чхьагІар доакка завод яц. Цудухьа комсаш лоалахарча Надтеречни районе дІахкахьа езаргья. Уж дІахухьаш ха йоае езаргья, комсаш а цхьа ярш тІерадргья. «Алханчуртский» комсаш лелаеча совхозе оттаь йоалаш латт комсаш ІовдаргІйола оборудовании прессаши. Цига хьаьккха сок дІайохьийтаргъя чхьагІар доакхача заводашка. Уж дІоттаь яьлча цар гІо дергда комсаш сихагІа чуийца яхара.

Комсаш кхееча отделенеа кулгалдеш ва коммунист Касаев Юсап. Из юххьанцарча партийни организаце секретарь а ва. Из комсий беша цийсевлар тхона. Комсаш чуэцара еча кийчо тІеххьарча гІулакхашка хьожаш вар из. Цо дийцар:

— Укх шера ха дика оттанаьр. Къаьстта хала хилар из комсаш лелаераштa. БархІазза молхаш техар оаха зение йолча са доаллача хІамаштех лазараштех дукьал. Диццалийтацар хий дилла дезилга а. Уж балхаш дика дир шоллагІча бригадо. 25 саг ва цунна юкъе. Цунна керте латт къона бригадир А. Хадизова. 92 гектар комсаш лелаю цо.

Шерра аьрма я гектарни система. Гектараш лелаераш та юкъе комсаш динагІа кхеяй Толхадова Маликас. 55 центнер комсаш яха доаш деннад цо. ГараевгІар йижараша Аьсетех Маремех дехар тІайицад гектара тІара 47 центнер комсаш яха. Кхо гектар комсаш я цижарашка.

Уж санна бола къахьегамхой кІезига бац совхозе. Цар котало йоаких ерригача коллектива.

Комсаш лелаераща дика кхетаду уж агротехника правилаша ма яхара лелайча дика хьувкъаш хилар. Аьхки дІайха деноа эттача хана комсашта хий диллара чІоагІа йоакхо ю. Хий дуллаш ялх поливальщик вар. Цар на хаддаиза бе болх хулийтар механизатора Исханов Ахьяда. МТЗ-82 яхача тракторца цо 70 сантиметр нІоарга харшаш даькар. ХІара кхай тІа гидранташ я. Хий дул вІашагІйохка а вІашагІьяха а йиш йолча турбашка гІолаа.

Комсаш кхееча отделене 13 коммунист ва. Цар къахьегама хьокхам тел комсомольцаштех парте боацача нахаи.

Коллективо доккхал ду ший хьалхе латтача механизаторех. Уж ба Д. Гулаев, У. Никерхоев, А. Туриков, М. Баймурзиев, Х. Хажиев. Комсий мугІараш юкъе оасар деча а ихьйоля обработка еча а норма шолха кхоачашйир цар.

Цу деррига а хьаьоих совхоза болхлой пятилетка хьалхарча шера задани кхоачашъяра хьнмаре къахьегаш хилар.

Бакъда, совхоза толамаш дукха динагІа хургдар цхьйола хІалонаш ийтта епаре. Комсашта молхаш тохара эша маркхал кийчбеш йола стационарни узел яц совхозе, чаркаш тІа лела тракторараш опрыскивателаши тоъаш. Иштта мара тоъац ПРЗН-2,5 яха марка йола культиватораш, комсий мугІараштa юкъе обработка еш йола агрегаташ.

«Чеченингушнино», «Госкомсельхозтехника» яхача объединенеша техникаца новкъостал дергхиларга дог даха довгІа нердача совхоза.

Д. МОВКАЕВ.

КХОАЧАМАШ ДОЛАШ ДА

Ер шу доалуш Грозненски отделене вІашагІтехар бригадаш подрядагІа болх беш йола 230 бригада. Цар хьахьекхад шоаш мегаш хилар. Къахьегамах алапи далара коллективни формаш юкъейоалаяьй наькъа боахаме. лелача поездий балха тІа, мухь тІаботтачеи гІера Іобоаккхачея майдашка, кхычахьа. Аьттув баргхиларга дог доатийташ дар иштта къахьийгача хьахулараш.

Къахьегам бригадни подрядагІа вІаштІехьбаккхара дукха болх бе бийзар Грозненски локомотивни депо кулгалхой.

— Цу балха юкъе хьнаре дакъа лаьцар къахьегама нормированеи алапеи отдела специалисташа, — яхаш дувц Грозненски локомотивни депо начальника Л. Н. Вареласа. — Ремонтни группай производственно-техническн, социальни, экономически хьокхамий анализ йир.

Тохкам баро хьалхехьар, тайп-тайпара специализаце йола слесараш боллаше а участок тІехьаюсаш хилар.

— Белгалдаккха доагІа, — аьлар дІахо начальника, — атта дацар гІулакх. Цхьа-дале, болхлой тешабе безар иштта йола бригада толащагІа хиларах. Кхы цхьаькха эттар: опыт йола болхлой шоай гІулакха дика ца кхетачарна кийса дІа а этта къахьега довш бацар. Кхьйола психологически йовкъаш а нр.

Локомотивни депона къахьегам вІаштІехьбаккхарея алапи даларея керда система юкъейоалайир электромашини цехе. Хьалха, бригадия подряд юкъейоалаллалехьа из участок йоалаш хинначох холургда хІанз болхлой къахьегам динагІа вІаштІехьбаьккхалга.

Массаналхьа хьежача гуш дар хьалха балха тІехьабусараш, хакал хьалха тІерабуллараш, хІаьта коллективо нийслуш хинна малара тІакхуш хиннараш кердача формана раьза боацила. Бакъда, тІехьагІа цар кхетадир шоашта а нa форма толашагІа хилар, вешта аьлча хьалха шоаш леладаь телха гІулакхаш дита а дита, бо къонна болхлой хинна дІаоетта а алапи дукхагІа дакка а йиш хулийташ дола гІулакх из хилар.

Участка начальника лахчох белгала лакхъеннай къахьегама овсарле. Дикка товеннай къахьегама дисциплина.

Электроходовой дакъа ремонт еча участке хІанз саг ваь керда форма дика хилара шек волаш. Цо хьахьекхад ше мегаш пайдаиен хилар. ХІанз депо ерригa подразделенеш кердача методагІа болх барга йоалаш я.

Ф. СУХАНОВ.

Доазол дехьара

ДУНЕ ДУХЬАЛА ДА НЕЙТРОННИ БОМБАНА

США президента Рейгана нейтронни герз серийно арахеца аьнна аьча решенена духьала йоахха манифестаци хилар французски столице (сурта тІа). Эзараш бола наржанаш, Франце Парижски районе бахаш бола нах гулбелар американски [illegible] зданеа хьалхашка. Пентагона кхерамеча хІанашта шоай дорхал кхайкас.

АП—ТАСС сурт.

БРЕМЕНСКИ ИНИЦИАТИВА

Времен яхача города герба тІа доккха дІоагІа да. Цудухьа, хетаргахьа, Воннерча са коллегех цхьамне белгалдир: «хІанз дукхханешта къоаста ца лу дош къаьстадара дІоагІа коридаьл их бременцашта». Укх денош ка бременски социал-демократаша зав клайкарал дар цо дийцар. «Нейтронни бомба соцае! Малхбоалехьа а Малхбузехьа а герз дІадаккхара тІехьа!» Иштта цІи тиллай бременцаша шоай инициативах. Цунна кІал но... деш дола кулгаш гулде доладаьд. Уж дукъал ба нейтронни бомба хьае ВІашагІкхийттача Штаташа аьча решенена, «нейтронни герз немецки лаьтта» оттаделга вІалла дувца а па дувцаш, «социалга» ФРГ правительства США правительствага дІакхийкадела хьа а дех. Кхайкарла тІа хьаллоац тІема кхоачамая дІахо йодача хана герз дІадаккхараи дунен халкъашта юкъера тІахьожем оттабарах переговораш яра тІалерзадаь гІулакхаш. Эггара хьалха кулг яздир Бремена бургомистра Ганс Кошника — социал-демократически парте президиума члена. Федеративни республика бундесрата члена.

ХІана шай инициатива Боннера а йоацаш, провинцера? Из хаттар ду дуккханеши а, къаьстта нейтронни герза дукъал бараште юкъе ФРГ кхыча йоккхийча городий бургомистраш а болга хайначул тІехьагІа. Масала, Саарбрюкена обербургомистр Оскар Лафонтен. Цунга хаьттар:

— Боккъалдар аьлча, гн обербургомистр, Іа хІана даьд на дош теркал?

Лафонтена жоп делар:

— Шоана ма хой, городской управлене кулгалхо хиларах тарра со декхарийла ва гражданскн оборона дешашка хьажа. Сайгарча гІулакхага хьежна со декхарийла ва атомни кхерама проблемеш теркал е. Гой, цудухьа аз соцадеьд нейтронни герза ФРГ-е моттиг хила йиш яц, аьнна.

— Журналист соцаш вар.

— ХІаьта тха социал-демократически парте гІоллара коллега, хьалха оборона министр хинна Лебер нейтронни герз хилийтара тІехьа ма вий...

— Со цунна тІехьа вац. Вайна цкъа этта Іийкадац цхьан оагІоно керда герз хьадича вокх оагІоно из санна дола герз хьадеш хІама. ГІонкха ханна этта хинна тІема хьакъехьа цхьа оагІув тІеххилар дІадоалаш... Советски Союзо а, хетаргахьа, хьадергда нейтронни герз. Бакъда, цо дукхаза а аьннад из хьадела сопадеш договор де. Аз кхетадац на санна дола договор оттаде хІана йиш яц?

«Цайт» яхача газета тІа бургомистра Ганс Кошника йийцар ший позици:

— Керда герз хьадаро кердача тайпара сихде тарлургда герз хьадела. Цо гаргайоалаю массанена йола «атомни наІарт». Европе ядерни доа далара кхерам лакх а бу.

Кошника американски решенех «Европа хьаштаца тарйола ца дарал совгІа, хьалхе а дагалаьца йола европейцашта дукъалара провокаци лерхІ. Социал-демократически парте города ерригача организацешка цхьана цо Германе Федеративни Республика правительство тІахьех нейтронни герз найха территоре тІа оттадара духьалъялара.

Бременцаша дукхаза а яьхад машара дешаш шоашта цхьа моллегІа дола хІама а доацаш, хьанад дола декхар да. Из кхоачашдара юкъе дакъа лоац тайп-тайпарча общественни низаша. Укхаза машара тІехьабарий болама юкъе, герз дІадаккхара тІехьа ба социал-демократаш, коммунисташ, церковни организацей викалаш. Протестантски килсе дукха ха йоацаш хиначв, «Бременски инициатива» яхача доккхача стенда теркам тІаба хийтар вз. Иштта цІи тиллай Бремена машар безачи къонача нaха шоай организацех.

— Ядерни ракета аккхарг йовцаш йоссае безам бий шун? — ВІалла дага а довцаш иштта хаттар дир сога цхьан къоначо Іойо, со степда дІатІавалача. «Першинг» яхача ракета модель йолга дІатІаьнгар со ио, из печенеш чуехка яр. Йоlо сога аьлар:

— Оаха хІаране оал ихьа печени хьа в нийце, цхьа пфенни копилка чу Іодилла. Из ахча дІадохьийтаргда Чиле моцал эттача бераште. Цуна тхо вала гІерт халкъа средстваш тІема кийчо ярга а ца йохийташ, кхыча лоархІамегІа долча гІулакхашна дІанхийта еза...

«Хьаллашка латт дуІа санна хьоврглола беттаіи. Машара тІехьара болам оарцагІбалара керда фаза дІайоладургья сентябрь бетта». — Иштта язду Кошника «Цайт» яхача газета тІа аралыцачa цнй статья тІа. Из дувцаргe йоацаш баньтув. Нах оарцагІбаьлача цу гІулакха цхьа дакъа мара дац бременски инициатива.

Лев БЕЗЫМЕНСКИЙ,
АПН соб. корр.

Прогрессивни общественноста эгІазлон талгІа гІоттаьй йизаче масштабагІа нейтронни герз хьаде деладе аьнна Рейгана администраце аьча решене. Дунеа тайп-тайпарча [illegible] тІема чакхъювлача митингашка, манифестацешка хьадда эгІазал кхайкаш дунеа халкъашта юкъера кхохкам чІоагІбалара, ядерни тІом болабаре кхерам тІатувсача цу хуламерча, варварски актана.

СУРТА ТІА: эттара йоаккхагІйолча голландски городе Амстердаме хиначе демонстраце доакьашхой.

АП—ТАСС телефото.

Болхлой раьза ба

«Малгобекский» комсий совхоза Іойиллача гІоне цига болх беш я Ерыжева Лемка. ХьалхагІа комсаш дІайоІлаш яр из, тІаккха — кхыча кхалнахица цар плантацешта Іуна1 деш.

Укх шера ше лелаергІйолаш кхо гектар хулаш йола комсаш хьа а нийца цкрна де дезараш деш къахьегаш я из. Лемка санна шо шоай комсий плантацеш болаш кхы болхлой а ба совхозе. Цар къахьег хьабаьча балхагІа аккордно - премиальни хьисапе алапи а эциш. Цу гІулакха раьза ба болхлой. Цхьайолча хана 200 сомага дІакхоач алапи.

Ерыжевас санна комсий плантацешка толаме къахьегаш ба Устиньгова Іайнит, Картоева Ахьмад, Гарданов, Інсса, Дзуматова Тамара, кхыбараш.

Укх шера № 1 йолча отделенера къахьегамхой 780 тонн комсаш пачтахьчлккенна цІаяла езаш ба. Из декхар кхоачашдаре моашта юкъе социалистически ях в йоаржаль хьнмар ца кхоаеш болх беш боахх болхлой.

С. ТЕМИРХАНОВ.

ХАОТТАМИ ДІАЙИЙНА ХІАМАШИ

Август бетта кормагІа хила довгІачул кІезигагІа хилар догІаш. Къаьстта беккъе бар август республика къулбаседе. Цига догІаш нормагІа довгІачул шозза-кхозза кІезигагІа хилар.

Температура лакха латташ лаьтта чІоагІа докъадора, къаьстта тІехьнахьарь тІоан. ХІанз укх сахьата къулбаседерча районашка, хІаьта централни районий цхьайолча моттигашкара а аьттан тІоадал кхы лохагІа хила йиш йоацаш я. Лаьтта декъа хилар бахьан долаш гураьха ялат дІадера лаьтта кийчдара агрометеорологически хьалаш дика хьахилацар.

23-чаи 24-чаи августе цхьайолча районашка догІаш делхар бахьан долаш лаьттанца дукхагІа тІоадал Іайра, но къаьстте доархІаме да хий лехкаш доацача лаьттаюта. 20—25 миллиметр кІоарга хий чудиар МагІалбика, Наьсарей районашка, Грозненски района цхьадолча боахамашка. Бакъда, республика кхыча территоре тІа лхе сантиметрал дукхагІа кхачазар догІа. ДогІаш дика дийлхача тІехьагІа дІайийна культураш лакхъяраш детІаяраш эша. хІаьта иштта гураьха ялат дІадера лаьтта кийчдара хьалаш тоаделар.

Лаьттанцара тІоадал соцара эггара динагІа да ялат чу ма ийцаите а лаьтте ахар, йоккхий галаш йохаеш из цамцидиккар.

Лаьтта аха тІехьа даьккхача, ялат дІаделе 3—4 кІира хьалхе аьхача, хьатІадоагІача шера хургбола хьувкъам лохбергба. Цхьадолча боахамашка лелара нийчду гураьха ялат дІадера лаьтта, цул совгІа агротехнически бовраи лоха болиш а.

Маьлха йоахали сердала дукха хилар бахьан долаш зека тоаелар комсаш, уж дукхагІа мерзъелар.

Юпта боахама культураш чуэцара дика хьалаш хьахулаш да хІанз.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
инженер-агрометеоролог.

Дирст йолла атомни маньякашта

Іарбий дунен тІа нах чІоагІа эгІазбигаб бекъонца дизза хьаде доладе нейтронни герз аьнна американски правительствое аьча решене. Бейрутерча АПН ший корреспондентаца В. Парузинне къамаьл деш Палестина Къамаи совета члена, вовзаш волча журналиста Ахмед Хамида аьлар:

— Ше аьча решенеца гучахьа гІелал яьхаш тІагІертай американски администрацин деррпгача дунен общественностана. ХІара дийнахьа американски производства бомбаш, ракеташ, йоккхийча топий яхорч ІотІадетталуча тхона, палестинцашта, цхьаннена а ца ховча тайпара дика хов Вашингтона баьккха гІа мел кхераме ба. Палестинера байдда нах бахача Ливана къулбехьарча городехи лагерехи тахан израильски агрессораша полигонаш яьй, цига дерт тайп-тайпара дола американски герз.

США-с герзаца кийчбеча израильски экспансионистий хьаьрбалари тийшаболхи дика бовзаш ба. Селхан цар Баглада бандитски хьесане бомбаш чуйиттар, ядерни реактор йохаиз. Тахан цар бомбаш чуетт Бейрута нах бахача кварталашка Ливана къулбехьа Палестинера байдда баьхна нах бахача лагерашкеи. Хьанна оалалургдо США кийчъяь нейтронни бомбаш кхоана Іарбашта чутохаргъяц? Тель-Авиверча доал дераша хьадакха кхерам малоаттабой Іарбашта дукъала эггара дукхагІа нах боабеш дола гера тохаргда, яхаш?

Тахан сихдаь герз хьадара дукъала ба ерригача континентий миллионаш бола нах. Геттарь дукха нах хІалакбергболча кердача герзо кхерам тІатувс массанена а. Из дика кхетаду дегІадоагІача мехкий халкъаша. Тахан тхо къаьстта эгІаздицад китайски кулгалхоша. Цар эхь ца хеташ йоах дегІадоагІача мехкаша доттагІал да тха. хІаьта боккъалдар аьлча американски империализмаца ба, герзa керда тайпаш хьадара тІехьа а ба.

Тхо кхайк дерригача мехкий кулгалхошеи халкъашкеи дерригача дунен тІарча къахьегамхошка, дог цІена долча берригача нахага кердa герз хьадара дукьал бовлара, нейтронни герз хьаделга хьем боацаш соцаделга американски правительствагара хьалехара тІахьехаш. Тахан из дарах тийша я адамий кхоанеи планета тІара вахари.

Владимир ПАРУЗИН,
АПН соб. корр.
Бейрут.

Милитаристски Япони йохаль 36 шу дизад

Исторически котало

Ялх шера латташ бІаьхбенна хинна дунен шоллагІа тІом чакхбаьлар Японе дувцилге йоацаш капитуляци еш йолча акта 1945 шера 2 сентябре кулг а яадеш. Из чакхбаьлар Советски Герзацашцарча Нишана союзни эскаращца цхьана милитаристски Япони йохаярца.

Германски итальянски фашисташа, японски милитаристаша цхьана, планета чукхессар тІема цІеша дизача массача тоатоле чу. Из бахьан долаш 50 миллион саг вийр. «Берлин — Рим — Токио» оалача бІеха цІи хезача слана юкъе дакъа лоацаш хиннараш лертар дуненна доал де. Цхьабакъда, царна керттера дагадевьлар социалистически пачхаьлкхе хиларах тарра Советски Союз йохаяр дар.

20—30 шерашка цкъа гІерта Іаказ Япони советски лаьтта дІадаккха. 1918—1922 шерашка цо дакъа лаьцар Советий кьоначa Республикана дукъал империалистически пачхаьлкхенаша яьча тІема интервенцена юкъе. 30 шераш долалуш Китая Къулбехьен - Малхбоале Маньчжури яха провинци дІа а яьккха, цох СССР-а дукъалара тІема плоцдарм йир цо. 1938 шера японски милитаристаш Хасан яхача Іама юхе советски лаьтта чухьийлхар, хІаьта шу даьнача гІолла СССР-а доттагІал долча Монгольски Халкъа Республика доазон йисте, Халхин Гол яхача хи йисте йоккха тІема провокаци йир. Фашистски Германе Советски Союза духьал 1941 шера тІом болабаьча хьалхарча денош кхьа а, СССР-ца нейтралитетах дола договор дотташе, сихдир провокационни гІуланхаш, тІом болабергба, цхаш кхерам тІа в тувсаш. Цо вай мохк оттабора Дальни Востоке дикка низаш лоаттаде дезача — 20 дивизига кхачалца, советско - германски фронте уж хьатІа ца йоакхийташ.

ТІехьагІа Японе тІема министра заместителя Тожинагас мукІарло дир: «Оаха лийрхІадар СССР-о Дальни Востокера эскар дІадуганг а тІаккха Японе дукха зе ца хулаш советски Дальни Востои хьалоацарг а йолаш». Бакъда, Моссве, Сталинграде, советско - германски кхыча фронташка немецко - фашистски эскар доходаво, малхбоалерча поазочашка бокиха низ латташ хилазо ше тІом бе лаьрхІа планаш ютача оттаяйр Япони. ХІаьта фашистски Германе капитуляци яьчул тІехьагІа а, бІарча хьанйцачв дунен шоллагІа тІом чакхбоалаш хилар хаьде доллаше. Японе тІом бора США-ва, Англена, Китайна, кхыча мехкашта дукъал.

Японена дукъал СССР-о тІом дІабоалабе безаш хилара дола дош къоастадир кхаь пачхахьалкхея правительствашта ерте латтарий Крымски конференце (1945 шера февраль) оттаьча согІлашене тІа. Союзникаша чІоагІа дийхачул тІехьагІа Советски Союзо шийна хьатІаийцар фашистски Германе капитуляци яьчул тІехьагІа шн-кхо бутт дальча Дальни Востоке тІом дІаболабе декхар. 1945 шера США-и Англеи правительстващен тІема кулгалхошеи йоахар нагахьа санна СССР-о Японена дукъал тІом ца бой, тІаккха японски гІейреш тІа дахийта дезаргда вооxI миллион саг юкъе вола эскар, хІаьта тІом цига цхьан лерах ах шерах кхы а бІаьхлургба.

Советски Iехко кхоачашдир ший союзнически декхар. СССР гІертар дунен шоллагІча тІема тІеххьара кхурч сихагІа дІабаккха а японски милитаризма оагІонгахьара ший доазонашта хаддаиза латта кхерам тІера кхосса а.

Советски Союз Японена духьал тІом бе кийчъеннача хана США-ва доал деча гІозараша цунна дукъал дахкхар атомни герз. 1945 шера 6-чеи 9-чеи августа Хиросимеи Нагасаки яхача городашка атомни бомбаш чуйийттар, тІема хьакъехьа аьлча уж чуетта цхьаккха бахьан доацаце а. Маьрша бахача нахах 100 эзар саг велар, 125 эзар сага човнаш йир. ТІехьагІа Черчилла мукІарло дора: «Іалат хургдар Японе кхел хоадаьр атомни бомбе я аьтча». «Сона хетачох, — яхаш яздаьд США президента тІема керттерча советника адмирала Леге, из варварски герз Хиросимеи Нагасакеи юкъе доаладаро цхьаккха лоадама новкъостал даизар Японена дукъал оаха тІом беча».

9 августе Советски Союзо Японена дукъал тІом дІаболабир. Советски Эскаро тІом болабир Маньчжуре, Корее, Сахалине, Курильски гІайреш тІа латтача японски эскараштa дукъал (японски эскарна вар 1200 эзар салтех эпсари. 1200 гаргга танк. 5400 йоккхий топ. 1800 самолет. Ше керттера тохаш йола хІама Советски Эскаро тІаеэалаьяр Маньчжуре латтача хІама ца эшаш миллион саг юкъе волча Квантунски армеиа. СССР-ца цхьана тІом дІаболабир Монгольски Халкъа Республика а. Цун бІухой советски салтаща цхьана шоай даьхена доцкха зулам даьча японцашта дукъал латаш бар.

«СССР Герзашцарча Низий Дальни Востокера тІема кампани йоккха котало йоаккхаш чакхъяьлар», — яхаш язду «Дерригача вахара гІулакх» яхача ший книжка тІа Советски Союза Маршала, Дальни Востоке советски эскарий Керттера командующи хиннача А. М. Василевске. — Цун итогий мах баь вала хала да. Официальни кампани 24 дийнахьа дІакхьелар, хІаьта цун тІема гІулакхаш шоэза сихагІа чакхдаьлар. Меттахьа кертах теха бохабир моастагІчун чІоагІагІа боза низ. Японски милитаристашкара аьлар агресси яра эша плацдармаши снабжене керттера базаши. Квантунски армн йохаяро сихдир Японе капитуляци елга».

26 июле дувцилге йоацаш капитуляци е аьнна США-с, Англе, Китая ях предложени тІаэцанзар Японе правительства. Ше дукъал отта низ болаш хетар цунна. СССР тІема юкъе яро моастагІа корзагІа ваьккхар. 9 августа Лакхехча тІема совета заседание массанена хетар оалаш Японе премьер министра Судзуна аьлар: «Тахан Іуйрийна Советски Союз тІема юкъе яро тІом дІахо бе йиш йоацача боаккх».

ХІанз, заман новзма чу гІолла дизза дика гу милитаристски Япони йохаярах хьахиннар. ДІабаьккхав агрессе кхераме кхуов. Малхбоалени Къулбехьен - Малхбоалени Азен мехкашка хьахилар къамаш мукъадахара болам гІаттара доха дика хьалаш, хІаьта цхьаолча мехкашка из бахьан долаш революции кот а яьнна халкъа Іаьдал эттар. Японсан милитаризм йохаярах беркат даьлар японски халкъа шийна а, восцищена диктатурана кІалхар даьлар из.

Укх тІеххьарча хана Японе реваншистски низаш США агрессивни гІозараацеи Китая гегемонисташцеи цхьана дІабахача тІема трагически урокаш йицъяийта а шоай мехка халкъага «низ бола тІема пачхахьалкхе хиларах тарра» Япони меттаоттаяра идея хьалхацийта а гІерт.

Иштта Японн дегІаяра нийъ дун лоалахошта хинна ца Іеш дІаяхача хана милитаризмо лаьосІа варгвоацаш зе-зулам даьча а мохк бохабаьча а японски халкъа шийна а эттара хьалха кхераме ба.

Степан ФЕДОСЕЕВ,
АПН тІема обозреватель.

СПОРТ

СПОРТА ХОАМАШ

Вай республика футболах хьалхле яккхарах йолча яхье хьалхарча шерашка санна дика кийчо яь, хӀоза ловзар тӀейташ хьайоагӀа укх шера а «Вайнах» яха Аргунерча гӀишлой материалий комбината команда.

АргӀанарча туре аргунцаш къовсабелар Грозненски районерча «Пригородный» яхача совхоза футболистащца.

Ала деза хьалхарча гон юкъе совхоза команда счет 1:2 йолаш котало яьккха хиннилга, бакъда, хӀанз цар ниттта аьттув баланзар. Счет 5:1 йолаш укх яхье котало яккхар Аргунерча футболисташа.

Госуниверситета студенташца къовсабелча автотранспортникаш счет 1:2 йолаш йиьшар.

Нитта «Красный молот» завода футболисташа котало яьккхар «Нефтяник» яхача НГДУ «Октябрьнефта» командагара.

ХӀанз турнирни таблица дьалхарча мугӀаре латт «Вайнах».

АргӀанара вӀашагӀкхеташ хургда пхелагӀчен ялхлагӀчея сентябре.

* * *

«ДОШО» А «ДОТО» А

Городе Ульяновске чакхъяьлар Россовета «Динамо» яхача общества нагирхошта латара хьалхле яккхара яхь. латара хьалхле яккхарах яхь.

Цига дакъа лаьцар вай республикерча вокалашта а. Къаьстта дика аьттув баьлар Л. Зеурбекова. Шийл мел хиначa къовсамашка котало яккхарах 75 килограмм дозал долча атлеташта юкъе чемпион хул цох.

Дукха вогӀа дӀаяхьанзар яхь И. Рамилова а. 82 килограмм дозал долча спортсменашта юкъе финальни къовсаме мара эна ца ешаш хьовера из. Цо яьккхар дото медаль.

А. ИЗМАИЛОВ.

ФУТБОЛ

Цхьаьккха котало

Укх деношка Грозненча С. Орджоникидзе цӀерагӀча стадиона тӀа «Терека» аргӀа мара вӀашагӀкхетар хилар Пятигорскерча «Машук» яхача командаца.

Ала деза из къовсам фусамдаьша хьинар айдаь дӀабихьалга.

Ловзара иттлагӀча минуте Т. Куриева теха бургац наӀарий бечоп юххегӀолла дӀа-йода. Дукха юкъ ялалехьа белгалвала йиш йолаш яр С. Комлев а.

ХӀаьта а 16 минуте грозненций аьттув боал. Полузащитника В. Соколова хорта теха бургац чутехар.

Шийл говзал дика хьахьекхар «Терека» капитана О. Хохленкос. 28 минуте цо чутеха бургац хьалаца низ дӀанкачац «Машука» голкипера.

Хьалхара тайм чакхйоалаш хьыьшаца лоархӀ еррига команлаца атаке баха вьина, бакъда, цох ае мара пайда балац царна. Уж шоай ах оагӀон тӀа юхабахкалехьа грозненцашa кхоалагӀа бургац чутох.

Счет 3:0 йолаш салаӀа болх футболисташ.

ШоллагӀа тайм а фусамдай толашагӀболаш дӀайолалу. цул дола тешал да бургац дукха на гонш цо хьыьший сетка чу яхар.

Йоаккхача счето дегаш айдаь бола грозненцаш болалу тайп-тайпара техническа приемаш уттаярца а ше-ше лоза гӀерташ хиларца а куралиш е.

Из хӀедениче «Машука» футболистaшa чехка пайда ац цох, цар аьттув боал шоай хьалхаре бургаш чутоха.

Из ловзар чакхдоал «Терека» футболиста Ш. Джунидова аргӀанaоа пхелагӀа бургац хьыьший наӀарашка чутохарца.

5 сентябре «Терек» вӀашагӀкхетаргья Махачкале моттигерча «Динамо» футболисташца.

Болх бе йолаеннай кхоалагӀа вуз...

Укх денoшка Грозне хьайиллар ламхерча дешара кхоалагӀа заведени — пединститут.

Керда хьалъьча педагогически институга юкъе гулбелар цу чу эттаре тьалха деша ӀахенвергбoлaнaиI студенташ, хьехархой, просвещение министерстве белхлой.

Нитта институт хьеллача дакъа лаьцар РСФСР просвещение министра заместителa Д. М. Забродина, Дагестански пединститута ректора А. М. Магомедова.

Дешара кердача заведение лоархӀамах а цун хьалхашка латтача декхарех а дийцар КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома секретара Л. Д. Магомадова. Цул тӀехьагӀа института хьалхарча студенташ эхаш Ӏодьлкар В. И. Ленина памятника юхе.

Ялх факультет а институте шоашта тайп-тайпара специалисташ кийчбергболаш.

Вай республика юрташкарча дукхагӀйолча школашка хьехархой ца тоъаш моттигаш нийслу. Кердача институте дешаргдола нагирхой дуккагӀча дакъе юрташкара хургба.

СУРТАШ ТӀА: 1. Пединститута здани. 2. Ректоре И. У. Умарова хьалц института символически дӀоагӀа.

Н. ПЛИЕВА суртaш.

«ТЕАТР! ХЬО СОНА ДЕЗА»

Советски Союза Турпала Нурадилов Ханпаший цӀерагӀча Нохч-ГӀалгӀай драматически театра коллективо ший новаткъалагӀа йола сезон чакхъяьккхар столице гастролеш а еш. Дукха ха йоацаш а тӀехьа сценически искусство фу я ца ховш хиначa халкъа викалаца, нохчашеи гӀалгӀашеи шоай халкъах, шоай турпалех йола пьесаш оттайир Островске цӀи хезача ЦӀагӀа, дукхача хана дена Россе Малый театр оалача.

А. Луначарске цӀерагӀча ГИТИС-е цу хана кхоалагӀа курс чакхъяьккхар Нохч-ГӀалгӀай студе. Общежите вовгӀалургварий, миччахьа цхьаннахьа вохалургварий, хьа хургдолча театро творчески эшамел дӀалуча хана? Уж кулисашта тӀехьашка хулар, хӀара дийнахьа репетицешка ухар, массовкашта юкъе шоаш бисача ирах долаш хетар, кхьметтел зала бохьена моттиге тобе багӀар. ЛадуегӀар, хьожар. Цу сийдача минуташка дешара сагийнача аудиторешка говзал Ӏомаяра урокаш тийнараш педагогаш бацар. Дийнача театро, шоай театро профессиональни говзал бовраш боашаш еза, цунна раьза хила, шоаш нхо на бе, чуоза Ӏомабора уж. Цу коллектива эттара къаьнагӀа бола актераш а ГИТИС-е Ӏомабеннабар. Из ховра нагирхошта. Царна юкъе деннадар итташ шерaш. Царна юкъера бацхало я: бокххагӀбарий дуккхача шерашка театре гӀулакх даь опыт я, къонабараш искусствага яхача гӀерташ ба.

Цу спектаклашта юкъе дакъа лаца дезаш хиларо кхера бора уж. дог ура а оттадора. ГӀа бехналора цар, бакъда бокххагӀбарий дега йӀовхало боастар, творчески гӀулакхаш ка хьехар.

Хьалхара вӀашагӀкхетара урокаш лер йоалаш йоннзар. Цар кӀоаргга уйла йитар нагирхошна. Ӏомавала ховш, Ӏомавала везаш ше хеташ хилар масса а хина эшнога кхетаде дезар. Из бокхха лоархӀам болаш да, мелла Ӏаьрже а хила а хиларах балхах бӀуца къожабар хӀара денна эшаш да, из оамал а хинна дӀаотта деза. Массала а котвала гӀерта, ошарах ца кхера майрали профессиональни къонахчали аш актерашта, бӀухочов санна.

«Йовза, цхьоалагӀа курс!» яхача традиционни сайрене шоай эггара хьалхарча актерски говзалта хьожаш хиннар белаш дагадохар царна торжествени хьале къожаи барзкъаш дувхаш шоаш хилар, из дага дисар студийшашта а педагогашта а. ХӀаьта вар педагогаш бар бовзаш бола СССР халкъа артисташ И. М. Раевский, И. М. Туманов, В. А. Покровский, РСФСР халкъа артист В. С. Янут, актер А. А. Андрес. Студе художественни кулгалхо хилар профессор С. Х. Гушанский.

Берригача кагийча наха хетацар шоай вахар искусстве хургдолаш. Деррига дӀадоладелар юххьера: халкара стиков, фехтоване урокаш, музыкальни сценически къамаьла лардаш. Дийнахьа институтера занятеш, сарахьа — спектаклаш, безамерча махаца вӀашагӀкхетараш, столица йовзар. Уж а яр шоай тайпара урокаш. Къона, коача, безаме бахар уж. шоай халкъа тешаме, илли дезаш, белаша самукъадоаккхаш. Уж Ӏома а лора, цар болх а бора, къахьегамо, цунцарча безамо мастер хьавелга ховш. ВӀаши бовзар, хьожар. Ниттта мара хила йиш мичай уйла наӀ йолча накъа коллектив. ХӀаьта творчески уйла даӀ па хилча театр хьахила йиш яц.

Юххьанце а белгалвьлар хӀана Нохч-ГӀалгӀай АССР заслуженни артист вола Азаов Хьамид. Педагогащта: тӀахьлна, къаьта эмоциональность йолаш хиларах, хӀаьта новкъостаита: чӀоагӀа хӀама лоаза гӀерташ, къахьегам безаш, организаторски говзал йолаш, дика новкъост хиларах.

«Бронепоезд 14—69» яхача произведене отрывок Ӏомаеш цхьаннева а дага доахаш пӀаьхха гучаваьлар ше хьалхьачe хӀамаша чӀоагӀа уйла тӀайодаш, Ӏомадер кӀоаргга дег чу дужа къаьста драматизм йолаш из хилар. Цу хьакъехьа студийшашта юкъера дикагӀварех а хинна дӀаоттар из.

Музыкальни училище яьккхача нийсъелар Айдамирова Зулай ГИТИС-е. Из РСФСР заслуженни артистиа Айдамирова Марема йоӀ я. Гнесиных цӀерагӀча институте деша яха кийчлуш яр Зулай. ГИТИС-е нах дӀаийша хиларо ерфига планаш вӀашагӀъяйир. Актерски факультете яхар из. Бакъда, музыках къаьста ниа кхачанзар цун, ше а яцар цунна хийра яла довш. Цхьан хана музыкальни комеде факультете деша а лаьрхӀар из. Из новкъа хилацар цунна. Из-м наькъа а даьлар. Цига хӀаман ма бappa боарам баккха, геттара наргӀата из доаза Ӏомалларо ший говзал хьакхаштагӀа гучаяккха, аттагӀа а из ярра а из шаьрьс лаьххар йоӀо. КӀоарга драматизм, цхьа моллагӀа боадача, чӀоагӀа са долча, психологически чоалханерча наькъа вахар довза безам болаш хиларо хьалхадоахар цунна царех лаьйа художественни дувцар ма доагГӀарe нийса хургдолаш сабаре хила соилга, ше вуса таш вола саг а хинна дӀаоттара законаш довза дезилга.

Цу дерригне а гӀо дир цунна тӀехьагӀа тайп-тайпара йола образаш хьаяра. «Вайнахьа илеш» яха спектакль хьаяь бола РСФСР Паччахьалкхен преме лауреаташ Р. Хакишев, актераш М. Хадзиев, А. Гайтукаев хестабеш хинначa сарахьа арителашеи коллегашеи дика дош аьлар Айдамирова Зулайх а. Из спектакль поэзи болаш хилар, по нйта гӀайгӀа а дог гӀоздаккхар а цун йоккхa хозал а бокъонна йола драматизм а Айдамирова Зулай вокальни искусствагара хьайоагӀаш я.

Педагогаша белгалдаьккхар Зубайраев Илез а говзал йолаш хилар. Ше вустача сага духовни дагардар кӀоаргга довза ховргдола актер хургва цох оалар цар.

Ловцца аьлча 27 студийцех хӀаранар театре гӀулакх дара кийчлуш вар. Цар массане а кхетадацар театре гӀулакх де кийчлуш хилари гӀулакх деш хилари цхьатарра доаппилга.

ХӀанз 27 студийцех цхьабараш театре болх беш бап. Берсанукаева Хедя театра литературни даькъа заведующа я. Вожаш кхеташ бар театр шоашка хьежаш долга, безамеи цӀенхаштган тӀаийцар уж. Шовсх бӀубелар цар.

Юххьанца цар ловзайора шоай дипломни спектаклаш, цул тӀехьагӀа «Асланбек Шерипов», «Бешо», «ЦӀена дийна саг йоагӀа ди» яха пьесаш ловзасча дакъа лаца баьлар. ТӀаькха классикага а кхайдар. ХӀаьта из актера а постановщика а цӀенхашта школа яа йий.

Мастерашца, опыт йолча актерашца М. Давлетмирзаевица, Н. Хадиевица, Р. Исаевица, З. Багаловаца, Х. Хашиевица, Д. Омаевица цхьана классически произведенеш ловзайир С. Дохаева, Р. Эдельмениидова, З. Радуевас, Л. Азаевас, ХӀанз Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа артиста М. Довлетмирзаева, З. Айдамировас.

«ЦӀаьрмата рыцарь» яхача трагедена юкъе дакъа лоацаш хиннача къонача актераш Х. Азаевиея (барон), А. Джамасовея (Альберт) цӀенхашта творчески аканмеи яр из сцона.

Спектакль оттаьрзув дагахиннечов тӀехьа а болаш цар дувцар саг лаккхеш, из долача хӀамаш, дунeн борта лоархӀаш, во мел дар пӀрчадоаккхаш йолча трагедех.

Юбилейни сезоне цар хазар эттара халагӀа йола репертуар, РСФСР искусствай заслуженни деятель волча театра керттерча режиссера Солдаси Михалта Шекспира «Кориолан» яхача трагедех оттаь спектакль ловзайир цар.

ВорхӀ шу тоьая за я саг ший моттиге ва е вац хара. Цар кхетадаьд шоаш театра безаш болга, хӀаьта икы а чӀоагӀагӀа кхетадаьд цар шоашта театр дезилга. Цунна дег чура дезаш гӀулакх деш ба уж.

Цу хана чухь дог гӀоздоаккхаш из йолаш а ший шенвоалаш а моттигаш нийсъеннай царна. Институте дешаш болча хана Ӏомаьча оамало кӀалхарбоахар уж массаза а.

Къона гитисовцаш ший нах а хинна дӀаайттаб театра. Цар чӀоагӀа моттиг лаьцай репертуаре: В. Вишневске «Оптимистическая трагедия», А. Хамидова «Солдати Дауди», Мольера «Хеташ вола цамогаш вар» яха произведенеш унтаеш спене лайзаб уж. Лайзаб вай таханарча хаках йолча А. Гельмана «Къаьстта чӀоагӀа хиннар», Г. Горина «Герострат вицвалийта», В. Шукшина «Хьинар дола нах» яхача спектаклашка.

Къонача актерий мел говзал я ховлга хӀана дувзаденна да массаза а керда латтаргйолча классикаца. Са чӀоагӀаза, хозача наьца роль ловзас дага ба уж. Кхаинаха лагалатт Вириnея, Медея, Катерина, маӀачарна — король Лир, Хлестаков... Уж сатем байна хьеж шоай нийсархоех йола керда пьесаш араяларга.

Л. КАЛИТА.

Берам — вай тӀехьале, хӀаьта даьман цар йоакхо елга — вай декхар. Цудухьа хозахета дий, дешара керда шу доладалалехьа мехка чакхйоахаш йола Ерригсоюзни рейд. Укх шера а 15 августе дена 15 сентябрга кхачалца дӀахьош я «Сабаре хилалаш — бераш» яха Ерригсоюзни рейд.

ЛаьрхӀа на рейд чакхйоакх дешара шу доладалалехьа хьалха. хӀана аьлча аьтки салоӀача хана дуккха а бераш юрташка, пионерски лагерашка хул. НаькъагӀа дӀа-хьа лелара бокъонех а наькъа тӀа хулача зуламех а дикка динделе хул бераш. Наькъашка хулача зуламий хьакъехьара книжка Ӏодийшача моллагӀчух я дегӀ тохалу, хӀана аьлча селла унзара ба цун чулоацам. Из-м кхетадеш а да, хӀана аьлча цун хӀара мугӀара чулоацам йоккха трагеди я. ХӀара мугӀаро хоам бу наькъ тӀа хиннача хьовзамо е бераш доадарах, е лоадарах.

Духхьала укх шера республика наькъашка 133 наькъа хьовзам хиннаб 29 бер де душ 106 бер чӀоагӀа лоза а деш.

«САБАРЕ ХИЛАЛАШ — БЕРАШ»

Теркам тӀеозаш да доадараш а лозадаьраш а унахцӀена, могаш-маьрша бераш хилар. Къаьстта дукха а моттигаш нийслу наькъа дӀа хьа лелара бокъонаш телхаярах школе деша даха ха йоацача берашта. I-ча класса дешархошта зулам доалаш. Нагахьа сaниа зӀамагӀдолча берашта наькъа дӀа-хьа лелара бокъонаш дика ца йовзаш хуле а, доккхийчар уж теркал ца еш моттигаш а нийслу. шоашта цхьаькха хӀама хургдац а мотташ.

Цу тайпарча оамалаш доккхача вонга кхочаву.

Грозненча № 55 йолча юкъерча школа дешархо Александр Фомин «Березка» яхача автобусташи троллейбусаши сенча моттиге светофор йолча гӀолла меллашха тӀех а ца воалаш, вала мегаргвоацача гӀолла удаш тӀехвала а веииа, машин тӀакхийтта дийбехк бийна больнице вихьав.

Ведана легковой машино кӀалвихьа вийнав № 1 йолча юкъерча школа 8-ча класса дешархо И. Х. Баталов. МагӀалбика цхьан улица тӀа велосипедисташта БелхароевгӀар Даниӏлан Тимуран тӀатехай легковой машина. Царех цхьа кӀаьнк вийнав, шоллагӀвар цӀенхашта лозавьв. Цу дерригне а бехк берий дайноаной ба, хӀана аьлча цар Ӏомадьлац бераш наькъа тӀа дӀа-хьа мишта лела деза.

Укх шера эггара хьалха цхьоалагӀча классе деша ховшаргда республикера эзараш бераш. Хьалхарча деношке а хьехархой декхарийла ба наькъашка дӀа-хьа лелара бокъонаш царна йовзийта, хьалхадаккха деза йовзийта, моттигe мишта наькъ ал дехьасехьа вала йиш я, светофора малагӀча сигнало фу хоам бу, трамвайна, троллейбуса автобуса малагӀча оагӀорахьа гӀолла тӀа ха дӀатӀаваха а тӀераӀоазьлча малагӀча оагӀорахьа голла юстарвала веза а, Шоай аргӀанна дай-наной а декхарийла ба наькъашка гӀолла дӀа-хьа лелара бокъонаш берашта Ӏомае, арахьа бераш харцахьа лелартдоацаш кхетам бала.

Цхьаккха тайпара а тӀехвала йиш яц бераш наькъа тӀа е наькъа уллув ловзаш доахнаш бӀаргадайнар. Цига кхераме хилар дӀахкети а дийй. дӀадаха деза бераш, уж шийи наькъе хилар теркал а ца деш. Укхаза кхетаде деза хьа бераш а ниттa кхерамеча моттиге хила тарлуш хилар.

НГӀАССР МВД ГАИ.

Редактора заместитель **М. М. ХАМХОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ӀуйрaнaрA гимнастика.
9.05 — «Мичча яа, зурнавачашт».
9.50 — «Капитанийна клуб».
10.50 — Концерт.
11.45 — Кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Телевизионни документальни фильмий программа.
15.45 — Фурманов творчестве оагӀонаш.
16.35 — «Шахматий школа». 11-гӀа передача.
17.05 — Московске № 27 симфони.
17.45 — Черкей-Балкарой АССР — 60 шу дозара.
18.15 — Черкей - Балкарой искусства мастерий концерт.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — «Турналай».
19.30 — «Здоакха ажарий».
19.45 — «Эшоваш хӀурмате хила еза».
19.55 — «Структура момента». Телевизионни художественни фильм. Премьера 1 сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Структура момента». II сери.
22.40 — «Тахан дунен тӀа».
22.56 — Велосипедни спорта дунен чемпионат. Трек. Прагера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Телевизионни документальни фильм.
9.05 — 11.05 — Къонаьа де немецки меттал.
9.35 — 10.35 — Физика. 6-гӀа класс.
10.05 — К. Кулиева поэзи.
11.40 — 12.40 — Музыка 6-гӀа класс. «Мусоргске творчество».
12.10 — «Наьык школа».
13.10 — «Довзий-те хьона зами?»
13.40 — «Сибирски нефрат». Ӏилманан-популярни фильм.
13.55 — «Творческое школе». 1-ра передача.
14.25 — «Эттара хоза гоөо». Художественни фильм субтитрашца.
15.15 — Телевизионни документальни фильм.
17.25 — Ӏилман - популярни фильм.
17.55 — «Республика ерешнона» (гӀалгӀай мет.).
18.00 — «Дипапрдеошча дутта гӀала кьаст».
18.25 — «Нохч - ГӀалгӀайчу гӀолла».
18.45 — Шелковской районна В. И. Ленина цӀерагӀча колхоз.
19.10 — Киножурнал.
19.20 — «Са хьалхара хьехархо». Телеочерк (гӀала мет.).
19.30 — «Содружество». Телевизионни журнал.
20.00 — «Бейса аьлхьала хийла шун, бераш!»
20.15 — Тиис Лонч яхача ансамбла концерт (Вьетнам).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Безама ашараш». Телевизионни худож. фильм.

4 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйранра гимнастика.
8.45 — «Къонанар творчество».
9.35 — «Структура момента». Телевизионни художественни фильм. 1—2 серии.
11.45 — Кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Документальни фильмий программа.
15.30 — Центральни телевидени Ерригсоюзни радиои академически оркестра выступлени.
15.50 — «Московски комсомола гӀулакхаш».
16.20 — «Дзю-дзо» бола дунен чемпионат. Нидерландера передача.
16.45 — Фильм болча хьоначагӀа. «Зуптатаное сагалион хинчараш». Телевизионни художественни фильма премьера. 1 сери.
18.15 — С. Островой поэзи.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Хоккеех йола дунен халкъашта юкъара турнир «Канада Кубок». Швеце сборни — СССР сборни. Канадера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Ер тамашийна дуне». Фильм-концерт.
22.15 — «Тахан дунен тӀа».
22.30 — «Довзал дохьовча эстрада мелоди, ритмаш».
23.15 — Велосипедни спорта дунен чемпионат. Трек. Прагера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — 18.40 — Телевизионни документальни фильм. «Портрет тӀадола нарашипт».
9.05 — 10.10 — Английски мотт.
9.35 — 10.35 — Ӏаргий халкъа фильм. 4-гӀа класс.
10.05 — ПТУ дешархошта. Юкъара биологи.
11.50 — 12.00 — Географи. 5-гӀа класс.
12.10 — Советски изобразительни искусствера коммуниста сурт-сибет.
13.10 — М. Горький. Хьалхара дувцараш.
14.00 — Ӏадам довзар.
14.20 — Познайкина Ленинах, Духи Э. Кабиева.

ЭКРАН ХЬЕХАРХОЧОА

14.45 — Истори. 9-гӀа класс.
15.10 — Истори. 7-гӀа класс.
17.00 — Документальни фильм.
17.30 — Парте XXVI съезда вахьагӀа. «Шалинский» совхоза свешаш телеграм болча.
18.00 — Мультипликационни фильм.
18.30 — «Нохч - ГӀалгӀайчу гӀолла».
18.50 — «Лаккара тьхтанаш дӀахера гӀехьа» (нохчий меттала).
19.20 — Киножурнал.
19.30 — Концерт.
20.00 — «Бейса дохьхала хийла шун, бераш!»
20.15 — Кинозрителя шкъвахь».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Гуйран истореш». Телевизионни художественни фильм. 1—2 серии.

ЯЗДЕ ШОАШТА «СОВЕТСКИЙ КРАСНЫЙ КРЕСТ» ЯХА ЖУРНАЛ!

«Советский Красный крест» яха журнал — Ленина ордена Цӏечa ЖӀарген Цӏеча Ахбетта суртеи СССР Общества Союза орган.

Журнала оагӀонаша къаьста тешавеш пропогандa ю социалистически гуманизмина, довзийт советски Цӏеча ЖӀарго кхоачидеш дола практически гӀулакхаш, общества дунен халкъашта юкъе машар хилийтара, доттагӀал чӀоагӀдара, халкъаш шоайла уйлаш йовзаш вӀаши гергаозара тӀехьа ловттабу къовсам.

Журнало бенкха теркам тӀабохийт медицински гигиенически знанеш, инфекционни а кхьдола а лазараш ца хилийтара лоаттабеча къовсама керттера методаш приемаши, дешархоштен къаьвегича нагирхоштен гигиенически кхетам балара дешаш цхьара каха дӀадовзийтара, цу дерригне шерра пропаганда яя.

Общества организаце а актива а. къаьстта аьлча, медицински санитарно-оборонни знанеш лаха юкъе дӀайоаржаара, йовлийтара формаш шерьярен тоалрен дешаш, граждански оборона чӀоагӀьяра, санитарни актив кийчъелга дӀахо тоадара дешаш, ший лоӀамера донорства вӀашагӀтохара а цуна пропагандa яре а дешаш дикка доаха журнала оагӀонаш тӀа.

Дикка найдане хӀанаш норадоагӀаргда укхазара медикашта, промышленноста, гӀишлошъеча, юрта боахама болхлошта, юкъерча школий, ВУЗ-ий, профтехобразование училищей дешархоштен хьехархоштен, общественни кхачанн, торговлен, кхачанн продовольствен [illegible].

Журнала тӀа ненатт цӀи хезача Ӏилмахой, военачальникий, обществ комитетий председателий, бовзаш болча журналистийн яздархойн статьяш.

Духхьал подписках мара дӀадовржадац журнал, розница доххаш хилац.

Журнал яздайта йиш я еррича «Союзпечата» пункташка, предприятешкарча, учрежденешкарча невайоазув общественни дӀадовржадераша гӀолла. Журнал бетта цхьа арадоал.

Шера яздайтара мах 4 сом и 20 непиги ба.

Хамхахьа яздайта шоашта журнал!

Беседа (нохч. мет.).
18.00 — Керда хоамаш (эрс., нохч., гӀал. мет.).
18.30 — Ашараш.

УКВ

18.00 — Сийрахьера ашарий программа.
18.55 — Малеца вӀашагӀкхетар.
19.37 — «Маьрцанн» яхача Шамхалова спектакла монтаж (нохч. мет.).
20.10 — «Хьамсарча мехках дола далешт».

4 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара Ӏуйре» (эрсий меттала).
7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.35 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.50 — Хоамаш.
8.15 — Передачай программа.
8.25 — Халкъа ашараш.
8.50 — «Социалистически кхьа дассвани» (эрсий меттала).
9.10 — «Камаьрзиа дог дола тӀаь». Зарисовка (нохчий меттала).
9.30 — Ашараш (эрсий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хоаттам.
17.18 — «КПСС экономически социальни стратеги». Беседа (нохчий меттала).
17.31 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).
18.40 — «Керда обраш — вахаре» (нохчий меттала).

РАДИО

3 СЕНТЯБРЬ

6.40 — Позывнойш. «Хьажзйй кхашка» (гӀал. мет.).
6.55 — Ашарий антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.35 — «Сердало» газета обзор.
7.50 — Хоамаш.
8.15 — Передачай программа.
8.25 — «Шоана, кхалнех!» Радиожурнал (нохч. мет.).
9.15 — «СелаӀад». Радиовыпуск (эрс. мет.).
9.45 — Экономи хӀурмате хила еза. «Халкъа рузкъа эшадар».
17.15 — Хоаттам. Передачай программа.
17.16 — 1. Шахбулатов. Берий ашарий альбом.
17.30 — «Патриот» яха радиожурнал (гӀалгӀай мет.).
17.45 — «Советски интеллигенция».

Хоаттам

Тахан республике гӀоллен Грозней хувцалуш мархаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малбоалехьара секунда 3—8 метр сиха мух а болаш фегара температура республике гӀолла 24—29 градуси Грозне 25—27 градуси йӀовхал а йолаш ха хила мег.

Кхоален ломмен хувцалуш мархаш а йолаш, бе-беча оагӀонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура бийсашка 11—16 градуси. деношка 22—27 градуси йӀовхал а йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культуро — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттеи деношка

СФ05278 «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типографии издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3335.